

Sygn. akt V U 755/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2013r.

Sąd Okręgowy w Słupsku w S. Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Ewa Sławińska-Klamann**

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Adamczyk-Podolska

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2013r. w Słupsku

na rozprawie sprawy

z odwołania J. L.

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

z dnia 15 marca 2013 r. znak (...)

w sprawie J. L.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu J. L. prawo do emerytury począwszy od 19 marca 2013 r., nie stwierdzając odpowiedzialności organu rentowego.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. L. wniósł odwołanie od decyzji z dnia 15.03.2013 roku, znak: (...) domagając się jej zmiany, poprzez przyznanie prawa do emerytury.

W uzasadnieniu podniósł, że przez cały sporny okres zatrudnienia w (...) Zakładach (...) pracował jako mechanik w kanałach remontowych oraz nadzorował osobiście i bezpośrednio prace remontowe, spawalnicze i lakiernicze podczas remontów samochodów.

Pozwany organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie oraz zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczony J. L. nie udokumentował co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony J. L., ur. (...), złożył w dniu 01.03.2013 roku wniosek o emeryturę.

Wraz z wnioskiem przedłożył zaświadczenia i świadectwa pracy, którymi udokumentował nie kwestionowany przez pozwany organ rentowy staż ubezpieczeniowy wynoszący łącznie 26 lat 1 miesiąc i 11 dni, w tym żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony należy do OFE, jednakże złożył wniosek o przekazanie środków na dochody budżetu państwa. W chwili złożenia wniosku, wydania decyzji oraz wyroku prowadził działalność gospodarczą.

Do okresu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie uwzględnił okresów zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w okresie od 22.08.1972 r. do 30.04.1987 r. jako pracy w warunkach szczególnych, bowiem ubezpieczony nie przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych potwierdzającego tę pracę.

Zaskarżoną decyzją z dnia 15.03.2013 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury.

dowód: **akta emerytalne**: wniosek k. 1-3, kwestionariusz k. 4, świadectwo pracy z dnia 30.04.1987 r. – k. 6, zaskarżona decyzja –k. 17

Ubezpieczony J. L. od 22.08.1972 r. do 30.04.1987 r. (tj. przez 14 lat 8 miesięcy i 10 dni) zatrudniony był w (...) Zakładach (...) w C. jako mechanik napraw pojazdów samochodowych, monter podwoziowy. Dział, na którym pracował ubezpieczony zajmował się naprawą samochodów Ż. i N.. Do jego obowiązków należał demontaż i montaż podwozi tych samochodów. Pracował w kanałach. Praca mechanika podwoziowego mogła być wykonywana tylko w kanałach. Podczas zatrudnienia w okresie od 11.10.1973 r. do 10.04.1975 r. J. L. odbył zasadniczą służbę wojskową podczas której, pracował jako mechanik pojazdów gąsienicowych. Po tym okresie wrócił do tego samego zakładu pracy i na to samo stanowisko. Od 01.09.1982 r. został mistrzem, w międzyczasie ogłoszono upadłość (...) Zakładów (...) i nastąpiła likwidacja zakładu. Ubezpieczony nadal pracował od 01.05.1987 r. do 30.06.1990 w tych samych pomieszczeniach w (...) Spółce z o.o. w C.. J. L. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako mistrz zakładu. Od 01.05.1987 r. do 31.03.1990 r. zajmował stanowisko mistrza wydziału warsztatowego, a następnie od 01.04.1990 r. do 30.06.1990 r. kierownika wydziału warsztatowego. W czasie spornego okresu zatrudnienia sprawował bezpośredni nadzór nad pracownikami wykonującymi prace spawalnicze, cięcia elektrycznego, gazowego, nadzór nad pracami przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych, nadzór nad pracami wykonywanymi w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych oraz nadzór nad pracami lakierowania ręcznego lub natryskowego- nie zhermatyzowanego. Powyższą okoliczność potwierdzili pracujący razem z ubezpieczonym świadkowie R. R. i B. D..

Dowód: **akta sprawy**: zaświadczenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 29.05.2013 r. – k. 29, załącznik do świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 29.05.2013 r. – k. 30, wyjaśnienia ubezpieczonego – k. 38-38 v. w zw. z k. 40 (00:02:01-00:13:28), zeznania świadka R. R. – k. 38 v. -39 w zw. z k. 40 (00:16:52-00:22:26), zeznania świadka B. D. – k. 39 w zw. z k. 40 (00:22:27-00:26:56), zeznania ubezpieczonego – k. 39-39 v. w zw. z k. 40 (00:27:16-00:30:05), **akta osobowe ubezpieczonego** – k. 25 akt sprawy: umowa o prace z dnia 01.05.1987 r. – k. 15, angaż z dnia 07.08.1987 r. – k. 16 angaż z dnia 06.11.1987 r. – k. 17, angaż z dnia 26.07.1988 r. – k. 18, angaż z dnia 28.03.1989 r. – k. 19, angaż z dnia 15.09.1989 r. – k. 21, angaż z dnia 25.09.1989 r. – k. 20, angaż z dnia 24.11.1989 r.- k. 23, angaż z dnia 29.03.1990 r. – k. 22, **akta emerytalne ubezpieczonego** : świadectwo pracy – k. 6, świadectwo pracy – k. 8, zaświadczenie – k. 7

Praca ubezpieczonego w czasie spornego okresu zatrudnienia od 22.08.1972 roku do 30.04.1987 r. w (...) Zakładach (...) oraz od 01.05.1987 r. do 30.06.1990 r. w (...) spółce z o.o. w C. była pracą w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony według stanu na dzień 1 stycznia 1999 roku posiada 17 lat 10 miesięcy i 10 dni okresu pracy w warunkach szczególnych.

Dowód: j/w

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego J. L. zasługuje na uwzględnienie.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie było ustalenie uprawnień ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227) w związku z art. 32 oraz przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 , poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z art.184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32,33,39 i 40, jeżeli w dniu wejścia ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27

W myśl ust. 2 art. 184 – w brzmieniu obowiązującym do końca grudnia 2012r. - emerytura przysługuje ubezpieczonym, którzy nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, to 25 lat w przypadku mężczyzny (art. 27 pkt 2).

Wiek emerytalny wynika z § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.), do którego odsyła art. 32 ust. 4 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dla mężczyzny jest to 60 lat. Wymagany okres zatrudnienia w warunkach szczególnych przewidziany w przepisach dotychczasowych, o którym mowa w art. 184 ust. 1, to okres 15 lat, o czym stanowi § 4 ust. 3 powołanego rozporządzenia.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że ubezpieczony J. L. ma ukończone 60 lat, jest członkiem OFE, złożył wniosek o przekazanie środków na dochody budżetu państwa, posiada wymagany ponad 25 letni staż pracy liczony na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 01.01.1999 roku.

Oznacza to, iż jedyną przesłanką jaką musiał ubezpieczony udowodnić w przedmiotowej sprawie była praca w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat według stanu na dzień 01.01.1999r.

Zgodnie § 22 ust 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

- 1) legitymacja ubezpieczeniowa;
- 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Jednak w spornych przypadkach, uwzględnienie okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale, w pełnym wymiarze czasu pracy tego zatrudnienia.

Zważyć przy tym należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom.

Według art. 473 § 1 kpc w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przed sądem przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i z przesłuchania stron.

Ten wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 KPC, sprawia, że każdy istotny fakt (np. taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury), może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (vide wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2007 r. I UK 111/07).

Rodzaje prac ustala się na podstawie powołanego już wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, który w załączniku A w Działach od I do XIV wymienia rodzaje prac, które są pracą w warunkach szczególnych.

Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Przy czym dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonych mu prac.

Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 roku, sygn. II UK 21/10, LEX nr 619638). Zatem decydującą rolę przy analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod jedną z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. Nie wystarcza tu samo przekonanie pracownika, że praca była wykonywana w szczególnych warunkach (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00 - OSNP 2003, nr 17, poz. 419; z dnia 14 grudnia 2009 r., I UK 218/09 - LEX nr 577817 oraz z dnia 6 grudnia 2010 r., II UK 140/10 - LEX nr 786382).

W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4 - 15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 (i art. 24 ust. 1) ustawy emerytalnej, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia: 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; 06 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex Nr 375653; 06 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex Nr 483283; 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; 05 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex Nr 509022).

Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania do której z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów.

Praca wykonywana w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych jest kwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych, gdy - zgodnie z pkt. 16 Działu XIV Załącznika nr 1 Wykazu A do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu na danym stanowisku.

Nadto w wykazie A w dziale XIV –prace różne, pod poz. 24 –Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Ubezpieczony sprawował dozór techniczny na następujących oddziałach:

1. Nadzór nad pracami spawalniczymi, cięciem elektrycznym, gazowym (Dz. XIV, pkt 12);
2. Nadzór nad pracami przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych (Dz. XIV pkt 14);
3. Nadzór nad pracami wykonywanymi w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych (Dz. XIV pkt 16);
4. Nadzór nad pracami lakierowania ręcznego lub natryskowego – nie zhermatyzowanego (Dz. XIV pkt 17).

W ocenie Sądu analiza dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym aktach osobowych ubezpieczonego, potwierdza, że ubezpieczony w spornych okresach zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze jako mechanik w kanałach remontowych, a następnie jako mistrz i kierownik zakładu warsztatowego.

Powyższe zostało również potwierdzone zgodnymi zeznaniami świadków tj. R. R. oraz B. D.. Nadto ubezpieczony w toku postępowania przedłożył zaświadczenie z dnia 29.05.2013 r. o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach wraz z jego załącznikiem (v. k. 29-30 akt sprawy), z którego jednoznacznie wynika, że również pracodawca ubezpieczonego pracę jego postrzegał jako pracę w szczególnych warunkach.

Zeznania świadków Sąd uznał za wiarygodne albowiem były one stanowcze, logiczne, zgodne i wzajemnie się uzupełniały. Odnosi się to zarówno do rodzaju i okresu zajmowanych przez ubezpieczonego stanowisk, jak i rodzaju wykonywanych czynności. Świadczenie było osobami, które miały bezpośredni kontakt z ubezpieczonym w trakcie świadczenia przez niego pracy w przedmiotowym zakładzie pracy, zorientowane zatem były w materii będącej przedmiotem ich zeznań. Powyższe zostało również potwierdzone zeznaniami ubezpieczonego.

Należy podkreślić, że warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, stale tj. ciągle wykonuje pracę w szczególnych warunkach i nie wykonuje w tym czasie żadnych innych czynności nie związanych z zajmowanym stanowiskiem.

Postępowanie dowodowe wykazało, że praca ubezpieczonego w czasie spornego okresu zatrudnienia od 22.08.1972 roku do 30.04.1987 r. w (...) Zakładach (...) oraz od 01.05.1987 r. do 30.06.1990 r. w (...) spółce z o.o. w C. była pracą w warunkach szczególnych wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ubezpieczony posiada wymagany, według stanu na dzień 01.01.1999r. tj. na dzień wejścia w życie obecnie obowiązującej ustawy 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych. Wykazał zatem, iż spełnia wszystkie warunki do nabycia prawa do emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż praca ubezpieczonego w spornym okresie zatrudnienia była pracą w warunkach szczególnych i przekraczała wymagane 15 lat na dzień 01.01.1999 r.

Z tych racji natury faktycznej i prawnej Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu J. L. prawo do emerytury na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 19 marca 2013 r. tj. od dnia ukończenia 60 roku życia, nie stwierdzając odpowiedzialności organu rentowego o czym orzekł jak w sentencji wyroku.

Ustalenie, czy ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych, wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego przez Sąd. Z tych przyczyn nie można przypisać organowi rentowemu odpowiedzialności za nieprzyznanie świadczenia emerytalnego. Mając na uwadze dyspozycję art. 118 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS Sąd Okręgowy nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieprzyznanie prawa do świadczenia.